

En bok til å bli klok av – men litt for krevende for målgruppa

Helsefagenes etikk

Åge Wifstad

Universitetsforlaget, 2013

150 sider

ISBN-978-82-15-02077-8

Pris: 299 kroner

Av **BJARNE HJELTNES**, høgskolelektor ved Høgskolen i Oslo og Akershus

AGE WIFSTAD, forfatter av boka *Helsefagenes etikk*, er førsteamanuensis i medisinsk filosofi ved Universitetet i Tromsø. Han har lang erfaring i etikkundervisning av studenter ved en rekke helsefagutdanninger. Boka gir praktiske eksempler mer enn etiske teorier, og er derfor knyttet nært opp mot helsefaglig praksis. Også bioingeniørstudenter vil finne relevante eksempler og problemstillinger.

Boka er først og fremst beregnet for førsteårsstudenter ved helsefagutdanningene, men forfatteren håper at også viderekomne studenter og ferdigutdannede kan ha nytte av den.

Samfunnsoppdraget

Boka består av syv kapitler. Noen av aspektene ved profesjonsbegrepet og profesjonalitet drøftes i kapitlet om «Samfunnsoppdraget». De helsefaglige dydene; medfølelse, dømmekraft, pålitelighet, integritet og samvittighetsfullhet, omtales – og forfatteren skriver levende og godt om kunsten og kallet innen helsefag. Mange tenker at legekunst og sykepleieekall er noe som er gått ut på dato, men i følge forfatteren er dette fortsatt etisk interessante begreper.

For tynt om taushetsplikten

I kapitlet om «Lovgrunnlaget» gir forfatteren en kort bakgrunn for helselovene. Det virker litt tilfeldig hvilke bestemmelser som blir drøftet og hvor grundig dette blir gjort. Taushetsplikten for eksempel, blir avspist med én side og er ikke nevnt i sammenheng. Avgrensingen som gjøres mel-

lom etikk og jus er viktig og bra, men kommer dessverre helt til slutt i kapitlet.

Konkret om autonomi

Positiv frihet til å gjøre det man vil – negativ frihet til å unngå kontroll. Utsagnene kan virke abstrakte, men i kapitlet «Autonomi» viser Wifstad hvordan de blir utfordret i dagens helsevesen. Skal man for eksempel overlate en syk pasient til seg selv hvis han nekter å motta hjelp?

En problemstilling som særlig angår studenter ute i praksis blir drøftet på en innsiktsfull måte: Trenger en bioingeniørstudent særskilt samtykke fra en pasient for å ta blodprøve?

Viktig, men krevende

Helsebegrep, sykdomsbegrep og livskvalitet drøftes på en litt uoversiktlig måte i kapitlet «Pasientens beste». En samlet oversikt over definisjoner ville ha hjulpet lesere som ikke er så kjent med dette feltet.

De fire prinsippene for helsefaglig arbeid blir presentert under overskriften «Gjøre godt», men det er bare velgjøringsprinsippet som blir drøftet.

I kapitlet «Pasientens verden» tar Wifstad utgangspunkt i et sitat fra den danske filosofen Kirkegaard: Du kan ikke uten videre forstå den andre ut fra hvordan du selv er og tenker. Dette er et viktig, men krevende kapittel. Forfatteren viser at pasient og helsearbeider kan ha helt ulike perspektiver og utgangspunkt. Kapitlet har også eksempler hvor bioingeniører kan kjenne seg igjen.

Sårbarhet, avmakt og tillit

Hvorfor er det så vanskelig å stoppe møteplagere? Det er ifølge Wifstad vår respekt for «urørlighetssonen» som hindrer oss. I kapitlet «Sårbarhet, avmakt og tillit» får han fram hvor viktig det er for helsearbeidere å reflektere over hvordan man forholder seg til andres urørlighetssoner og sårbarhet.

I kapitlet «Befolkningens beste» tar han opp behandling kontra forebygging. Hvor mange nye diagnoser skal vi definere? Er det for eksempel riktig at spillavhengighet skal diagnostiseres som en sykdom i stedet for å betegnes som en moralsk brist? Og hvor mye kan samfunnet innskrenke den enkeltes frihet for å fremme folkehelse?

Dette er tankevekkende kapitler som oppfordrer til refleksjon om egen praksis.

Mer egnet for viderekomne

Boka inneholder ingen definisjon av hva et etisk problem er, det er heller ikke presentert noen etisk refleksjonsmodell. Den mangler dessuten illustrasjoner, faktabokser, gode oppsummeringer og studiespørsmål. Dette er virkemidler som et moderne pedagogisk læreverk etter min mening bør ha.

Skal man ha glede av boka bør man ha noen forkunnskaper. For bioingeniørstudenter kan det for eksempel være Einar Aadlands kapittel om etikk og etisk refleksjon i BFIs etikkhefte.

Boka er beregnet for førsteårsstudenter, men jeg mener at den er mer egnet for viderekomne studenter og ferdigutdannede. ■